

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Одеської області** щодо їх ділових очікувань*

III квартал 2023 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Одеської області в III кварталі 2023 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств **Одеської області** у III кварталі 2023 року свідчать, що респонденти очікують **скорочення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні** в наступні 12 місяців на тлі активних ракетних обстрілів та атак дронами. Водночас респонденти **позитивно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств** на цей період. Інфляційні очікування залишаються високими. Девальваційні очікування посилилися.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **скорочення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – «мінус» 7.7% (у II кварталі 2023 року – «мінус» 10.3%) (графік 1). У цілому по Україні респонденти очікують зростання обсягів виробництва – 9.8%. Найбільш песимістично налаштовані респонденти підприємств інших видів економічної діяльності («мінус» 50.0%), водночас респонденти підприємств переробної промисловості налаштовані оптимістично (33.3%);
- **зростання цін на споживчі товари та послуги:** 51.3% опитаних респондентів очікують, що інфляція не перевищить 15.0% (у попередньому кварталі – 50.0%), у цілому по Україні – 52.2%. **Головними чинниками зростання інфляції** респонденти називають воєнні дії, курс гривні до іноземних валют та витрати на виробництво (графік 2);
- **посилення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 76.9% респондентів (у попередньому кварталі – 55.0%), у цілому по Україні – 72.4%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – 5.1% (у попередньому кварталі – 2.5%), у цілому по Україні – 6.0% (таблиця). Найоптимістичніше налаштовані керівники переробної промисловості (баланс відповідей – 33.3%);
- **зменшення обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – «мінус» 2.6% (у II кварталі 2023 року – 7.5%) (таблиця). На зовнішньому ринку респонденти очікують збільшення обсягів реалізації: баланс відповідей – 11.8% (у попередньому кварталі – 4.5%). У цілому по Україні баланси відповідей – 16.8% та 10.6% відповідно;
- **зростання інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар:** баланс відповідей – 10.5% (у попередньому кварталі – 15.8%). Водночас респонденти очікують **зменшення інвестиційних видатків на виконання будівельних робіт:** баланс відповідей – «мінус» 2.7% (у II кварталі 2023 року – 10.5%) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 8.8% та «мінус» 2.2% відповідно;
- **скорочення кількості працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – «мінус» 10.3% (у попередньому кварталі – 0.0%). У цілому по Україні очікується зменшення персоналу – «мінус» 7.0% (графік 4);
- **зростання цін на товари/послуги, що купуються, та швидше зростання цін на товари/послуги власного виробництва:** баланси відповідей – 86.8% та 57.9% відповідно (у попередньому кварталі – 90.0% та 45.0% відповідно) (графік 6). За оцінками респондентів, на подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливають ціни на енергоносії, сировину і матеріали та курс гривні до іноземних валют (графік 7);
- **зростання витрат на одиницю продукції:** баланс відповідей – 65.8% (у попередньому кварталі – 57.5%). Респонденти також очікують **уповільнення зростання витрат на оплату праці одного найманого працівника:** баланс відповідей – 20.5% (у II кварталі 2023 року – 32.5%) (графіки 4 і 6).

Головними чинниками, що обмежують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти продовжують називати воєнні дії та їх наслідки, занадто високі ціни на енергоносії, сировину та матеріали (графік 5).

Очікування підприємств області **щодо потреб у позикових коштах** найближчим часом **зросли** (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити, надають перевагу запозиченням у національній валюті. Значно послабилися, але залишились жорсткими – оцінки умов доступу до банківських кредитів останнім часом (графік 9). Головними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають занадто високі ставки за кредитами, наявність інших джерел фінансування та надмірні вимоги до застави (графік 10).

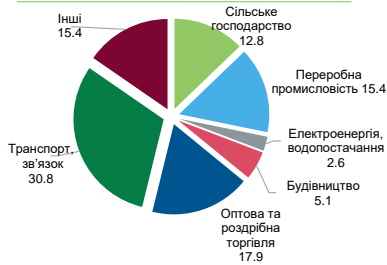
Усі респонденти зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 94.9%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

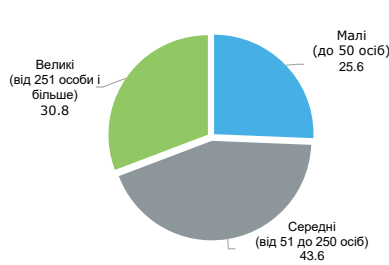
- **поточний фінансово-економічний стан поганий:** баланс відповідей – «мінус» 2.6% (у II кварталі 2023 року – «мінус» 7.5%). У цілому по Україні – «мінус» 5.8%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва підвищився і є вищий, ніж нормальний:** баланс відповідей – 14.3% (у II кварталі 2023 року – «мінус» 21.4%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних виробничих потужностей:** баланс відповідей – 33.3% (у II кварталі 2023 року – 23.1%).

Паспорт вибірки^{1,2}

Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

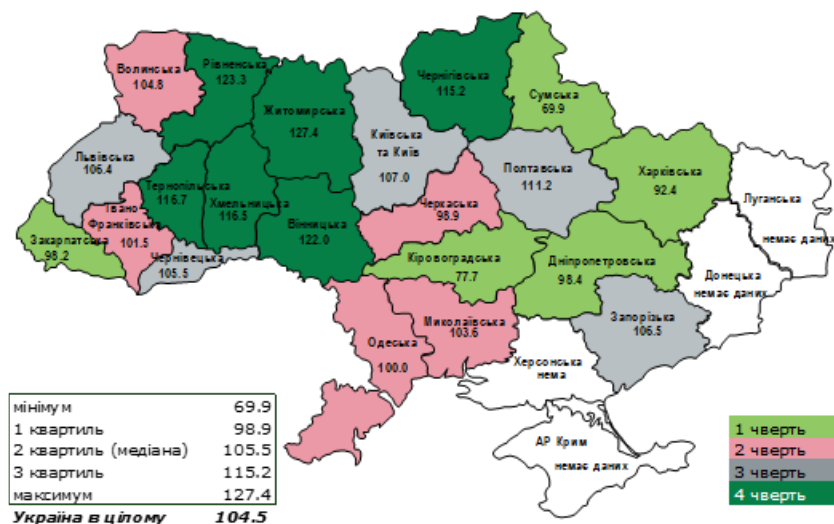

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 31 липня – 25 серпня 2023 року;
- опитано всього 39 підприємств;
- репрезентативно за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство, переробна промисловість, торгівля, транспорт та зв'язок, інші.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*кuartиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Одеської області щодо їх ділової активності (за складовими)

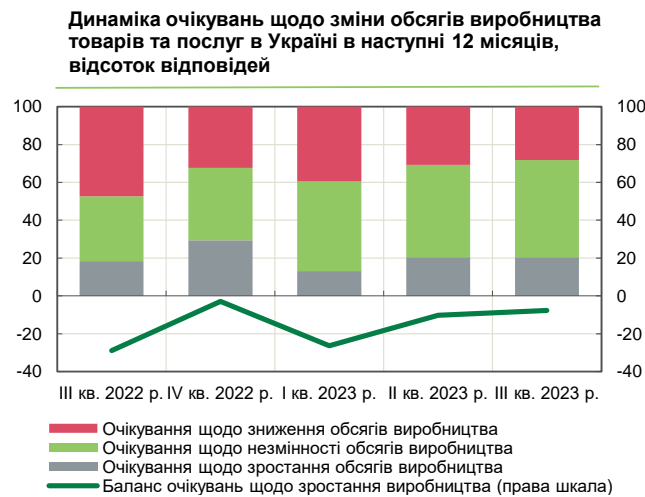
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	III кв. 2022 р.	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.	III кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану	-5.6	-10.8	-26.3	2.5	5.1
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	8.1	2.7	-21.1	7.5	-2.6
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-13.5	-16.7	-19.4	10.5	-2.7
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-10.8	-13.9	-16.2	15.8	10.5
кількості працівників	-31.6	-36.1	-26.3	0.0	-10.3

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

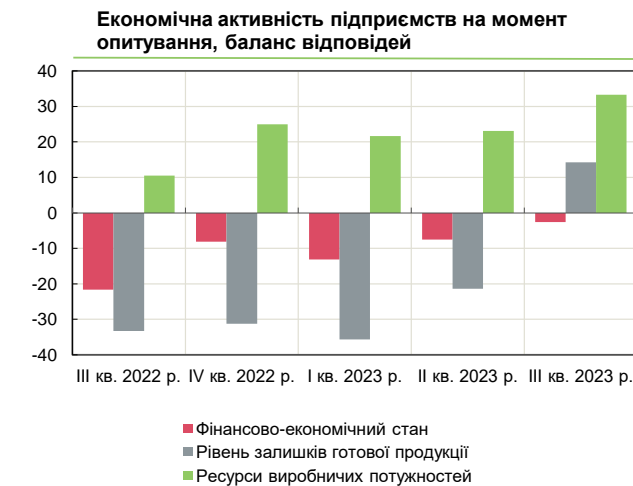
Графік 1

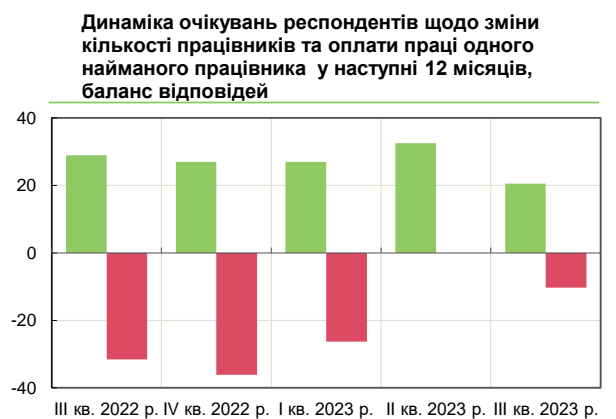
Графік 2

Графік 3

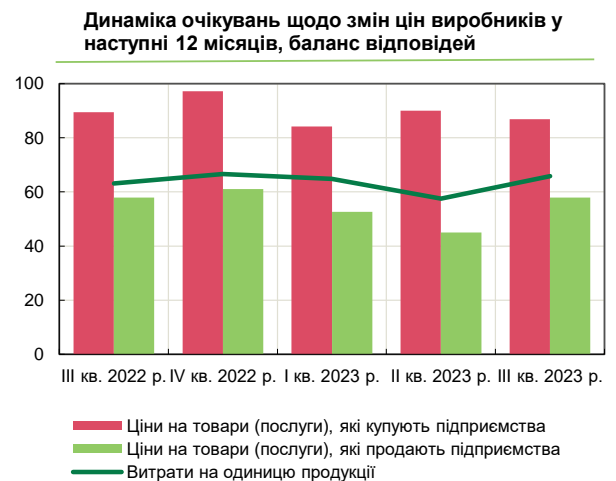
Графік 4

Графік 5

Графік 6

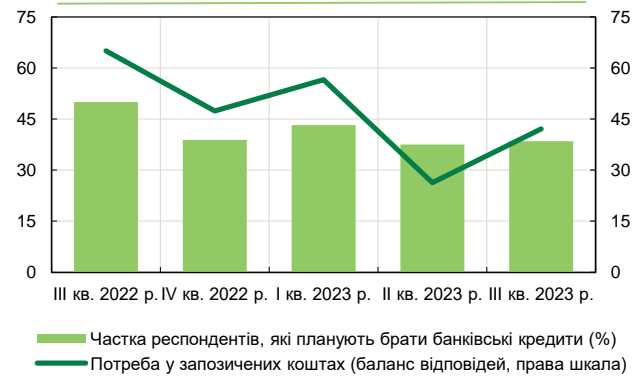
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

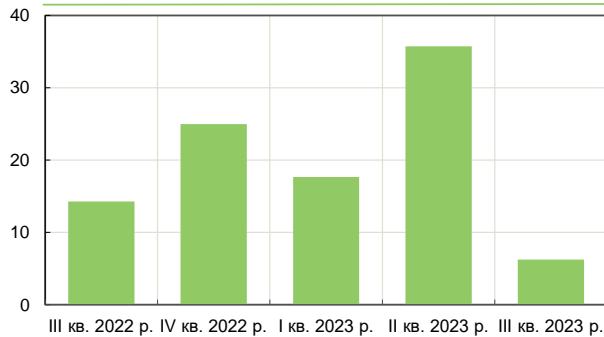
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

